

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10991171>

TA'LIM TIZIMIDA MENEJMENT VA PEDAGOGIK USLUBLAR MOHIYATI

Hamidova Irodaxon Axmad qizi

KIUT NAMAGAN FILIALI "PEDAGOGIKA" fakulteti Primary Education
yo'nalishi N21_PRI-UB guruhi talabasi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'limdagi boshqaruv, Pedagogik mahorat, ota ona bilan ta'lim tarbiya tizimida hamkorlikda ishlay olish va bola ruhiyatini o'rganish yoritilgn.

Kalit so'zlar: Menejment, pedagogik qobiliyat, o'quv bo'lim, mutaxassislar, texnik xodim, ijtimoiy-siyosiy bo'lim, ta'lim tizimi, taraqqiyot.

Menejment boshqarish to'g'risidagi fan bo'lib, u alohida fan sifatida 19- asrda shakllangan. Uning ta'limdagi asosiy vazifasi boshqaruvning zamonaviy uslublarini, rahbarlik san'ati sirlarini, pedagogik mahoratini namoyon qilishdan iborat. Boshqaruv bu - Tanlov, qaror qabul qilish va bu tanlovni bajarilishini ta'minlash. Ta'lim menejmentining asosiy maqsadi ta'lim munosabatlari sharoitidagi barcha yo'nalishlarda ishlay oladigan, yetakchilik qobiliyatiga ega, yuqori malakali boshqaruvchilarni tayyorlashdan iboratdir. Menejment jarayonini to'g'ri taqsimlay olgan boshqaruvchida muammolar ham ketma ketlikda bartaraf etiladi. Menejment fani birinchi navbatda ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bilan uzviy bog'liq, bu fanlarni bilish orqali ularga mos ravishda boshqaruv jarayonida iqtisodiy qoidalar va ijtimoiy usullarni qo'llashda har bir xodimga va jamaoga yaxshi ta'sir ko'rsatadi.

Fransuz tadqiqotchisi Anri Fayol "Menejment yoki boshqaruvning ob'ekti korxonada faoliyati uning sub'ekti esa xodimlardir" degan. Ta'limdagi menejment o'qituvchilar

bilan bir qatorda o'quv bo'lim xodimlarini ham intizomga o'rgatadi. Bunday ish rejalar o'quv jarayonini har tomonlama qamrab olishi lozim. Ta'limda menejment tizimi ham asosiy bo'limlarga bo'linadi: o'quv muassasa rahbarlari, o'qituvchi va tarbiyachilar, sinf rahbari, yoshlar tashkilotchisi, texnik xodimlardir. Menejment sohasidagi ijrochi xodimlarni ham asosiy 2 guruhi mavjud: mutaxassislar va texnika xodimlar. Mutaxassislar sirasiga o'qituvchi, tarbiyachi, direktorlarni o'quv tarbiya va xo'jalik boyicha o'rin bosarlari, tarbiyaviy tashkilotchi, kasaba uyushma rahbarlari kirsam Texnik xodimlarga laborant, elektiramantyor, farrosh, qoravul kirishi mumkin. Ta'lim dargohlarida mutaxassislar va texnika xodimlarni birlashtirish va ularni to'g'ri joylash ta'lim boshqaruvining asosiy masalalaridan biri. Xodimlarni ishga olishda e'tibor qaratish kerak bo'lgan jihatlari uning halolligi, ijtimoiy-siyosiy bilimi, o'z mutaxassislik darajasi bundan chiqdi tafsia etilayotgan xodimlar o'z kasbining mohiyati samarali natija ekanini anglab yetishi kerak.

Ta'lim tizimini boshqarishning yetakchi ro'li mutaxassis va pedagoglarni o'quvchilarning ota onalarini ham boshqarish ishiga jalb qilish, ularni o'quv jarayoni faoliyatiga tortish, tashabbuskor o'quvchi talabalarni rag'batlantirishlariga va pedagog sifatida ularni qo'llab quvvatlashlariga ta'lim rahbarlari qiziqtirishlari kerak. Avvalo ta'lim rahbari jamoaning yetakchisi hisoblanadi, direktor rahbarlar o'qituvchi pedagoglarni ota ona bilan qanday ishlashiga e'tibor qaratishi kerak. Ota ona bilan hamkorlikda ish yuritgan pedagog o'quvchilarida sezilarli darajada yaxshi natijalarga erishadi. Ta'lim tizimida rahbar jamoasini demokratik islohot bilan boshqarsa o'qituvchilar ham o'z ishlariga e'tiborli va mas'uliyatli bo'lishadi. Bola bilan ishlash jarayonida ham teng huquqli bo'lishi bilan birga o'quvchilarning ruhiy holatini asosiy o'ringa qo'yishi lozim. O'qishga ishtiyoqi yo'q bola atrofidagi tengdoshlariga ham o'z ta'sirini o'tkazmay qolmaydi, bu vaziyatda o'qituvchilar pedagogik mahoratini ishga solsa ishi ancha yengillashadi. Passiv o'qiyotga bola bilan alohida shug'ullanib u uchun darsdan keyingi mashg'ulotlar tashkil qilib uni jamoa bilan ishlashini nazoratga olishi zarur. Ta'lim-tarbiya tizimi, pedagog xodimlardan yuqori darajadagi boshqaruv madaniyatini targ'ib qiladi. O'quv tizimiga yuqori malakali, tashabbuskor, mustaqil,

o‘z qobiliyatlarini muvaffaqiyatli amalga oshiradigan kadrlar doim kerak. Ta’lim tizimida menejment sohasidagi hodimning kasbiy darajasi jamiyatning ilmiy, amaliy, texnologik, axloqiy va madaniy ehtiyojlariga mos kelishi kerak, qisqa qilib aytganda u yuqori boshqaruv madaniyatiga ega xodim bo‘lishi kerak. Zamonaviy kadrlarni tayyorlash ta’lim tizim uchun yana bir mas’uliyatni yuklaydi, chunki har qanday yetuk xodim jamiyatimiz yutug‘i hisoblanadi. Ta’lim tizimi jarayonlarni tahlil qilishda asosiy e’tiborni pedagoglarni boshqaruv ta’siriga qaratadi. Har bir pedagogning samarali faoliyati ta’lim-tarbiya berayotgan o‘quvchilarida aks etadi. Ta’lim menejment qonuniyatlari boshqaruv jarayonida turli elementlar va hodisalarning ob’ektiv ravishda mavjud bo‘lgan takrorlanuvchi o‘zaro aloqalarini aks ettiradi, bundan ko‘rinib turibdiki samarali boshqaruvda mutaxassislar va texnik xodimlar faoliyat o‘zaro bog‘liq. Ta’limda boshqaruvning barcha darajalarida dasturiy-maqсадli yondashuv, tizimli yondashuv va tahlil keng qo‘llaniladi.

O‘zbekiston ta’lim taraqqiyoti bo‘yicha talab qilinayotgan vazifalarni bajarish ko‘p jihatdan o‘qituvchiga uning saviyasiga, tayyorgarligi, fidoyiligiga bog‘liq. O‘qituvchilik kasbini tanlagan kishi avvalo sog‘lom bo‘lishi, so‘zlarni to‘g‘ri va yaxshi talaffuz qila olishi, bosiq va asablari joyidan bo‘lishi boshqalar bilan muomalada o‘zini tuta olishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

Aleks Muur "Ta’lim berish va olish" Mirziyoyev Sh. M "Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz".